

UDENRIGSMINISTERIET
Center for Udviklingspolitik

Den 19. november 2009
HUC, j.nr. 400.E.2-0-0

Talepunkt til brug for udviklingsministeren
Samråd i Udenrigsudvalget tirsdag den 10. november 2009
Dagsordenspunkt: Rådsmøde (almindelige anliggender og eksterne forbindelser - udviklingsdelen)
den 16.-17. november 2009

Jeg vil gerne takke udvalget for anmodningen om samråd. Alle de udviklingsrelaterede punkter på dagsordenen for rådsmødet den 16.-17. november 2009, har været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering d. 6. november. Der er ikke punkter på dagsordenen, som har været forelagt til forhandlingsoplæg.

Dagsordenspunkt 1: Demokratiopbygning.

Det er et af de centrale formål for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik at udvikle og befæste demokrati, retssamfund og respekt for menneskerettighederne. Til dette formål råder EU over en lang række politikker og instrumenter. Bredden i EU's instrumenter udgør en af EU's styrker som international aktør.

Regeringen støtter formandskabets forslag til rådskonklusioner om EU's tilgang til demokratiopbygning i tredjelande. Der er ikke tale om at vedtage nye definitioner af demokrati eller etablere nye fælles EU-instrumenter. Der sigtes heller ikke på at indføre nye betingelser for at modtage støtte fra EU.

Konklusionerne sigter derimod på en mere koordineret og effektiv anvendelse af eksisterende politikker og instrumenter inden for udenrigspolitik, udvikling, handel og sikkerhed. Den forbedrede koordination skal tage udgangspunkt i en landespecifik tilgang og gennemføres i tæt dialog med partnerlandet.

Drøftelsen om demokratistøtte vil finde sted under et fællesmøde med EU's udenrigsministre. Formandskabet har på et meget sent tidspunkt lagt op til at drøftelse skal fokusere på situationen i Afghanistan. Der er på nuværende tidspunkt ikke nærmere oplysning om det præcise indhold af drøftelsen.

Dagsordenspunkt 2: Bistandsvolumen

Der er tale om en central drøftelse af status for EU's efterlevelse af den kollektive forpligtelse til at bidrage med 0,56 pct. af BNI i udviklingsbistand i 2010 og 0,7 pct. af BNI i 2015.

Det er et emne, som vi fra dansk side har taget initiativ til at drøfte her på det kommende møde. Formålet er at lægge pres på de øvrige EU lande til at "levere" på bistandsmålsætningerne i 2010, og at vi tager drøftelsen nu på baggrund af finanslovsforslagene i de forskellige EU-lande, og ikke først i 2011 på baggrund af de faktiske tal – her er det for sent at gøre noget ved situationen.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at jeg er meget bekymret for, om EU formår at levere på forpligtelserne i forhold til målsætningerne.

2010 er lige om hjørnet, og flere lande er meget langt fra at nå, hvad de individuelt har forpligtet sig til. Foranlediget af den økonomiske krise står

mange lande over for stigende arbejdsløshed og et voksende pres på de offentlige budgetter. Men det er et spørgsmål om EU's troværdighed – løfter alene giver ikke udvikling.

Dagsordenspunkt 3: Klimaændringer og udvikling

Indledning

Det svenske EU-formandskab har fremlagt udkast til rådskonklusioner, der fokuserer på betydningen af et effektivt og velkoordineret samspil mellem klimaindsatser og udviklingsbistand efter vedtagelsen af en ny klimaaftale. Effektiv samordning bidrager til at sikre, at vi får mest muligt ud af vore klima- og udviklingsindsatser.

Konklusionsudkastet skal ses i forlængelse af tidligere vedtagne rådskonklusioner om EU's deltagelse i klimaforhandlingerne, senest konklusionerne fra miljøministrene den 21. oktober og ikke mindst konklusionerne fra mødet i Det Europæiske Råd den 29. - 30. oktober. Under drøftelserne af udkastet har formandskabet klart ønsket at undgå at åbne diskussionen om de komplekse spørgsmål om klimafinansiering og arkitekturen herfor.

Det er meget tilfredsstillende, at det lykkedes stats- og regeringscheferne at blive enige om konklusioner, som sender et vigtigt signal til forhandlingsparterne. EU har nu sat tal på finansieringsbehovene for klimaindsatser i udviklingslandene på kort sigt frem til 2013 [på euro 5-7 mia.

om året], og på mellemlangt sigt i 2020 [i størrelsesordenen euro 22-50 mia. om året]. Samtidig bekræfter stats- og regeringscheferne, at EU er villig til at påtage sig sin rimelige andel af finansieringen.

Hovedbudskaber

Lad mig fremhæve nogle af de vigtigste budskaber i konklusions-udkastet:

Det er en vigtig pointe, at en styrket indsats på især tilpasningsområdet – på linje med vores egne hidtidige bistandsindsatser – skal tage udgangspunkt i udviklingslandenes ejerskab. Handlingsplaner for tilpasning skal derfor integreres i de nationale udviklingsplaner. Vi bør bidrage til at sikre, at klima- og udviklingsindsatserne samordnes fornuftigt og effektivt. Især i de fattigste lande er der et behov for støtte hertil.

Det fastslås også, at vi naturligvis skal trække på indhøstede erfaringer og sikre, at indsatserne baseres på etablerede principper om bistandseffektivitet i overensstemmelse med Paris-erklæringen og Accra handlingsplanen.

En anden vigtig pointe er, at en styrkelse af klimaindsatsen med henblik på opfyldelse af nye fælles mål på klimaområdet ikke må ske på bekostning af kampen mod fattigdom og vores bestræbelser på at nå 2015-målene. Dette fastslås også i konklusionerne fra stats- og regeringscheferne. Jeg er selvsagt helt enig i denne pointe. Det er derfor også helt afgørende, at alle lande lever op til deres tilsagn på bistandsområdet, og at der leveres ekstra finansiering til klimaindsatser.

På dansk foranledning er der sikret en tekst, hvor der lægges vægt på, at indsatser vedrørende klimatilpasning og indsatser til forebyggelse af naturkatastrofer koordineres i overensstemmelse med internationale principper herom. Lad mig også nævne, at konklusionerne – på dansk foranledning – nu indeholder en stærkere tekst om ligestillingshensyn.

Danmarks indsats

Vi skal fremover styrke vores støtte til klimatilpasninger i de fattigste lande. Klimaforandringerne vil ikke mindst komme til at påvirke adgang til drikkevand, fødevareproduktionen, den globale sundhedstilstand og miljøet generelt.

Vi tog allerede i 2005 initiativ til at klimasikre vores udviklingsbistand. Via vores ”Klimahandlingsprogram” foretog vi en gennemgang af situationen i 17 lande med henblik på at identificere, hvor klima-ændringer ville udgøre en trussel mod udviklingsprocessen i landet. På baggrund af denne screening har vi tilpasset vores udviklings-programmer, så vores indsatser er mere modstandsdygtige over for klimaændringer.

Vores erfaringer fra denne screening viste også, at vand- og land- ressourcer er områder, som er særligt udsatte for klimaændringer, og som samtidig har størst betydning for de fattigste og mest udsattes livsgrundlag. FN’s klimapanel har også understreget land- og vandressourcers centrale betydning i forhold til de negative effekter af klimaforandringer for de mest sårbare.

Jeg tog derfor i 2008 initiativ til en international klimadialog med en række af vores bilaterale og multilaterale udviklingspartnere, hvilket resulterede i

enighed om fem vejledende retningslinjer for klimatilpasningsindsatser inden for forvaltning af vand- og jordressourcer – de såkaldte ”Nairobi Principper”, som blev vedtaget i april 2009. Disse principper vil vi naturligvis inddrage i vores videre arbejde.

Afslutning

Konklusionsudkastet understreger således nogle vigtige principper, som vi allerede har indarbejdet i vores bistandsindsatser på klimaområdet.

Regeringen kan derfor støtte vedtagelse af konklusionerne.

Dagsordenspunkt 4: Politikssammenhæng

Formålet med drøftelsen er at opnå enighed om det videre fokus i arbejdet med politik-sammenhæng i forhold til EU's udviklingsarbejde.

Der er lagt op til at styrke EU's arbejde med sammenhæng af politikker i relation til udvikling gennem fokusering på et mindre antal prioritetsområder, hvor EU skal arbejde mere proaktivt - handel, klimaforandringer, global fødevarerikkerhed, migration og sikkerhed.

Regeringen lægger stor vægt på at sikre større sammenhæng mellem EU's politikker af betydning for udviklingslandene, og at der laves særlige tiltag med henblik på at styrke den praktiske gennemførelse af sammenhængen mellem relevante politikker.

Jeg forventer, at der vil være tilslutning til kommissionens forslag til styrkelse af EU's arbejde med politik-sammenhæng.

Som bekendt er øget sammenhænge af politikkerne også et af de områder, der vil indgå i den nye danske strategi for udviklingspolitik, der er under udarbejdelse.

Dagsordenspunkt 5: Forhandlinger om de økonomiske partnerskabsaftaler (EPA) mellem EU og AVS-landene – status.

Kommissionen forventes – men det er endnu ikke afgjort - at ville redegøre for status for forhandlingerne med AVS-lande, om de økonomiske partnerskabsaftaler – EPA’erne, men jeg vil for en god ordens skyld benytte lejligheden til at understrege at EPA-forhandlingerne jo blev forelagt til forhandlingsoplæg den 7. februar 2008. Regeringen handler fortsat indenfor oplægget. Regeringen arbejder stadig for, at EU udviser fleksibilitet under de fortsatte forhandlinger til fordel for AVS-landenes videre udvikling.

Der er underskrevet komplette aftaler med AVS-lande i Vestindien og meddelelse herom er givet til WTO. Vareaftalerne med Centralafrika (dvs. med Cameroun) og med Elfenbenskysten er blevet underskrevet og notificeret WTO. Der er også underskrevet vareaftaler med Papua New Guinea og med fire lande i det sydlige Afrika (det er Botswana, Lesotho, Swaziland og Mozambique). Også med AVS-lande i det østlige og sydlige Afrika er der underskrevet vareaftaler (det er med Madagascar, Mauritius, Seychellerne og Zimbabwe).

Kommissionen har fortsat forhandlingerne med de AVS-lande, der er indgået aftaler om varehandel med henblik på at indgå komplette EPA-aftaler, der

foruden varehandel også forudses at komme til at omfatte tjenesteydelser, investeringer m.m. Kommissionen forhandler også med AVS-lande, der ikke er indgået nogen form for EPA-aftaler med. Det er bl.a. med AVS-landene i Vestafrika.

Regeringen støtter fortsat bestræbelserne for i de videre forhandlinger at nå frem til resultater, der kan styrke den regionale økonomiske integration. Regeringen vil fortsat arbejde for udviklingsvenlige resultater i overensstemmelse med retningslinjerne i folketingsvedtagelserne V 41 og V 62. Det betyder bl.a., at eventuelle aftaler om tjenesteydelser m.m. - efter regeringens opfattelse – alene skal indgås i det omfang de tjener AVS-landenes udviklingsinteresser og egne ønsker.

Dagsordenspunkt 6: Bistandseffektivitet

Formålet med drøftelsen er at opnå enighed om en operationel ramme, der vil styrke gennemførelse af de forpligtelser, som EU har påtaget sig på topmødet i Accra for bistandseffektivitet.

EU har længe arbejdet seriøst med bistandseffektivitet, men arbejdet er komplekst og har taget tid. En fælles operationel ramme for bistandseffektivitet vil muliggøre en hurtigere opfølgning.

Øget bistandseffektivitet er afgørende for fremskridt i fattigdomsbekæmpelse. EU er verdens største donor, og jeg vil arbejde aktivt for at EU styrker arbejdet med bistandseffektivitet i samarbejde med alle relevante donorer og med afsæt i forholdene i partnerlandene.

Jeg forventer, at der vil være opbakning blandt andre medlemslande til, at vi internt i EU styrker arbejdet med at gennemføre bistandseffektiviseringsdagsordnen fra Accra topmødet.

Dagsordenspunkt 7: Budgetstøtte

Under frokosten vil der være en drøftelse af generel budgetstøtte. Formålet er at drøfte, hvordan vi internt i EU styrker koordineringen af Kommissionens og medlemslandenes generelle budgetstøtte, samt politikdialogen om og betingelserne for at bruge generel budgetstøtte.

Baggrunden er, at der er flere eksempler på, at en række medlemslande - på grund af en negativ politisk udvikling i et land - har nedjusteret udbetalinger til generel budgetstøtte samtidig med, at Kommissionen har udbetalt budgetstøtte.

Nicaragua er det seneste eksempel. Danmark har sammen med Nederlandene været med til at bede om, at vi konkret drøfter Nicaragua.

En række EU medlemslande har i lyset af udviklingen ligesom Danmark tilpasset deres bistand til Nicaragua. Det gælder også EU-Kommissionen, som dog for nylig atter har ydet budgetstøtte til Nicaragua inden for uddannelsessektoren. Det er sket på et meget tyndt grundlag.

Kommissionens egenrådige tilgang svækker det signal, vi alle gerne vil sende til regeringen i Nicaragua: Nemlig at der er behov for en reel forbedring af demokrati og menneskerettigheder i landet, før budgetstøtte igen er relevant.

Drøftelsen af Nicaragua skal derfor bidrage til, at eventuel kommende støtte til landet i form af budgetstøtte fremover bliver bedre koordineret og vurderet i forhold til den faktiske demokratiske udvikling.

Det er ikke hensigtsmæssigt, at EU sender tvetydige signaler. EU må i højere grad tale med én stemme. Det kan vi forhåbentlig komme nærmere med denne drøftelse.

Jeg forventer, at der vil være opbakning blandt andre medlemslande til, at vi internt i EU styrker koordineringen af politikdialogen om og betingelserne for generel budgetstøtte.

Kontoret for humanitær bistand, udviklingspolitik og civilsamfund